

's-GRAVENHAGE, 12 Januari

194 9.

Javastraat 68

Tel. ~~XXXXXX~~
~~XXXXXX~~

No. 51809

Bijlagen:

Dict.: Typ.:

Uw schrijven No.

dd.

Onderwerp: O.P.S.J.

G E H E I M.

Hiermede heb ik de eer Uwer Excellentie te doen toekomen een kort verslag van de rede van Prof. Dr. Marcel Gilles Jozef MINNAERT, geb. 12.2.1893 te Brugge, over het onderwerp: "Maak het hoger onderwijs vrij voor de arbeiderskinderen", uitgesproken op 14.12.1948 in het Fysisch Laboratorium aan de Bijlhouwerstraat 6 te Utrecht, voor een kleine kring van leden en genodigden van de "Organisatie van Progressieve Studerende Jeugd" (O.P.S.J.).

Prof. Minnaert ving aan met de statistiek te behandelen van aan de Nederlandse universiteiten studerende personen en noemde de percentages van diverse groepen, gesplitst in arbeiders-, middenstands- en overige kinderen. Daartegenover plaatste de spreker de sociale verdeling van de Nederlandse bevolkingsgroepen, eveneens in percentages. Hierna berekende prof. Minnaert de onkosten voor studie en levensonderhoud per student en kwam tot een bedrag van f. 1500.-- per jaar, waarbij dan volgens hem nog zou moeten worden opgeteld de derving van de opbrengst van de arbeid die de student verricht zou hebben, als hij niet studeerde.

De spreker vervolgde zijn rede, door te zeggen, dat het beurzenstelsel in Nederland hoogst gebrekkig is te noemen, want het Rijk geeft 5 % van de studenten een beurs, terwijl particulieren 7.7 % van de studenten op dit terrein verzorgen.

Renteloze voorschotten vindt prof. Minnaert uit den boze, omdat deze direct na het beeindigen van de studie moeten worden terugbetaald; dus juist in de tijd, dat er aan trouwen gedacht wordt. Een arbeiderskind kan wel studeren, maar daaraan zijn allerlei nadelen verbonden, en wel: de betrokkene gaat niet te werk naar aanleg en ambitie, maar kiest een vak, waarin hij snel kan afstuderen, anders wordt het te duur. Dikwijls mislukt zo'n studie dan ook halfweg. Hij neemt niet deel aan de studentenverenigingen, daar dit eveneens te duur is, terwijl hij er bovendien geen tijd voor heeft. Als voorbeeld haalde de spreker aan, dat in Leiden 24 % der studenten "spoorstudent" en 38 % "nihilist" is.

- Prof. -

Aan Zijne Excellentie
de Minister-President
te
's-GRAVENHAGE.

Prof. Minnaert legde de nadruk op het feit, dat, indien de financiële situatie van de arbeiders beter zou worden, toch niet ineens een grote toeloop van kinderen van deze groep naar de universiteit kan verwacht worden. In de eerste plaats speelt het milieu een rol (velen weten bijv. niet eens, dat er zo iets bestaat als een Technische Hogeschool). In de tweede plaats heeft de arbeider zijn wantrouwen tegenover de intellectuelen te overwinnen.

De opvatting als zouden de betere standen meer begaafden opleveren dan de arbeiders, werd door de spreker bestreden en hij noemde als voorbeeld Rusland, waar de hogere standen vernietigd waren en nu even goed een wetenschappelijke wereld aanwezig is, ontstaan uit de arbeidersklasse.

In Nederland nu, is, aldus prof. Minnaert, het volgende te doen:

- 1e. progressieve heffing van collegegelden,
- 2e. verruiming van studiebeurzen,
- 3e. afschaffing van het collegegeld en
- 4e. studieloon of voorsalaris.

De spreker propageerde voornamelijk het studieloon, dat in tegenstelling met de studiebeurzen verschaft dient te worden aan elke student. Volgens hem is er momenteel een studentenselectie naar geld, maar bij instelling van het studieloon kan hieruit selectie naar bekwaamheid ontstaan. Als methoden daarvoor haalde hij aan het examen en een psycho-technisch onderzoek, gecombineerd met adviezen van rectoren en directeuren van het middelbaar onderwijs.

Volgens de spreker bestaat in Rusland reeds het systeem van "praesalaris" (gelijk aan studieloon), waaraan verbonden is een verplichte tewerkstelling na afloop van de studie, gedurende 3 jaren in gebieden waar de wetenschappelijke werker hard nodig is.

Prof. Minnaert betoogde, dat volgens de oppositie door deze maatregelen de academische vrijheid zal worden aangetast, maar hij vindt het begrip "vrijheid" hier te lande eigenlijk min of meer onzinnig. De spreker wil het begrip vrijheid zien, zoals het gedefinieerd is op de zitting van vertegenwoordigers der Verenigde Naties te Parijs.

Betreffende de in deze rede benutte mogelijkheden tot beïnvloeding van stude-rende jongelui veroorloof ik mij, samenvattend nog het volgende op te merken:

1. Het door prof. Minnaert gebruikte statistische materiaal, zijn critiek op toestanden in het sociaal bestel en het hogere

onderwijs en zijn wensen tot verbetering daarvan, werden - afgezien van een beoordeling hunner zelfstandige betekenis - in het vlak der politieke propaganda getrokken, doordat daar tegenover de toestanden in Sovjet-Rusland werden geprezen en ten voorbeeld gesteld.

2. De rede van prof. Minnaert, maar evenzeer de tactiek der O.P.S.J. bij deze en andere samenkomsten kunnen worden gezien als een min of meer verfijnd pogen tot het wekken en aanwakkeren van de gedachten der klasse-tegenstellingen onder studenten, in dienst van de voorbereiding der communistische propaganda.
3. Naast een klein aantal eigen leden had de O.P.S.J. ook niet-extremistisch georiënteerde jongelui onder het gehoor van prof. Minnaert gebracht. De vorming van studentengroepen der O.P.S.J. wordt verder voorbereid.

Het Hoofd van de
CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST

Mr. L. Einthoven.

Aan Z.E. de Minister van Onderwijs-
Kunsten en Wetenschappen is een af-
schrift van dit schrijven toegezonden.